

УДК 712.4:635.9

*к.т.н. Соколенко В. М.,
Подлевський О. Е.
(ДонДТУ, м. Лисичанськ, Україна)*

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ КІЛЬКІСНОГО ТА ЯКІСНОГО СТАНУ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТЛОВОЇ ЗАБУДОВИ МІСТА АЛЧЕВСЬКА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розглянуто містобудівну політику в області розміщення зелених насаджень на прикладі міста Алчевська, наведено перспективний план озеленення міста.

Ключові слова: Генеральний план, зелені насадження, парк, сквер.

Кількість зелених насаджень в місті не відповідає нормативам, потрібно було би створювати додаткові. Площа зелених насаджень загального користування на території міста складає 118,8120 га, 84 га за даними Генерального плану. На одного мешканця міста згідно Генерального плану припадає 5,7 м², за матеріалами проведеного обстеження 10,75 м², згідно до нормативів повинно бути 19,5 м², або 220,3 га зелених насаджень загального користування.

Для створення нових зелених насаджень та реконструкції існуючих бажано розширити породний склад дерев та чагарників. Більше висаджувати айлант, арнію чорноплідну, вишню гірку, гледичію звичайну, горіх волосський, горобину звичайну, жердель, катальпу, лох сріблястий, сосну кримську, туг, тую, барбарис звичайний, бузину чорну, глід, калину звичайну, шипшину, ялівці, різноманітні квітучі чагарники. Додатково ввести дерева та чагарники, які відмінно почувують себе в умовах міста та вже використовуються у лісових посадках. Це обліпіха крушиновидна, лох гостролистий, дуб черешчатий, сосна звичайна.

Перспективні плани озеленення території міста. Для міста Алчевська розробка Генеральних планів міста проводилася з 1946 року. Київським інститутом проектування міст «Діпромісто» для міста Генеральні плани були розроблені у 1968, 1993, 2011 роках. Всі перелічені Генераль-

ні плани провадили єдину містобудівну політику, в тому числі і у розміщенні зелених насаджень.

Затвердженням Генеральним планом міста передбачалось доведення кількості озелених територій загального користування до 19,5 м² на одного мешканця міста. Виходячи з перспективної чисельності населення, яка передбачалась генеральним планом на кінець розрахункового періоду, територія під зеленими насадженнями загального користування мала становити 347,4 га.

Генеральним планом передбачалось:

- створення масштабних територій зелених зон 78,8 та 64,8 га у нових районах багатоповислової забудови (Східний 1 та Східний 2);

- центральний міський парк намічалось створити на базі парку Перемоги, з розширенням його території на 90 га;

- інші зелені насадження (парки, сквери та бульвари).

Організація парків, які були намічені генеральним планом, не була здійснена.

Для забезпечення мешканців міста Алчевська необхідною кількістю зелених насаджень загального користування необхідно створити додаткові зелені масиви в середині, або поблизу житлової забудови таким чином, щоб у кожному мікрорайоні був сквер в межах пішохідної доступності.

БУДІВНИЦТВО

Території скверів в межах мікрорайонів бажано розташувати таким чином, щоби зелені насадження шкіл, дитячих садочків та скверів об'єднувались в один масив.

Для організації нових скверів та парків використати вже існуючі зелені насадження балки Сарматська, що розташована вздовж східної межі мікрорайонів 58 та 59. Через систему парків та скверів розширити до центру міста існуючі зелені насаджен-

ня південного схилу балки Должик та балки Лиманської.

В межах рекреаційної зони створити навколо Орлових ставків Лісопарк, що буде на відстані пішохідної доступності від багатоповислої житлової забудови мікрорайонів 58, 59, 399, 400, 401 східної частини міста.

Перелік майданчиків, де бажано створити нові парки та сквери, надано в таблиці 1.

Таблиця 1 – Перспективне облаштування парків та скверів міста Алчевська

№ з/п	Назва та цільове призначення земельної ділянки	Площа земельної ділянки, га	Вид використання, належність	Рішення Алчевської міської ради
1	Сквер на площі Советська	2,1621	-	земельна ділянка не оформлялася
2	Сквер біля будинку на вул. Леніна, 52	2,9450	-	земельна ділянка не оформлялася
3	Сквер біля будинку на вул. Леніна, 41	0,0100	-	земельна ділянка не оформлялася
4	Сквер Лиманський 1 черга	1,0180	-	земельна ділянка не оформлялася
5	Сквер Лиманський 2 черга	2,3058	-	земельна ділянка не оформлялася
6	Сквер на вул. Попова біля Свято-Георгієвського храму 1 черга	2,2970	-	земельна ділянка не оформлялася
7	Сквер на вул. Попова біля Свято-Георгієвського храму 2 черга	0,6963	-	земельна ділянка не оформлялася
8	Сквер у балці Сарматська	2,3295	-	земельна ділянка не оформлялася
9	Лісопарк балки Лиманська 1 черга 2 черга 3 черга Всього	 3,0197 4,1943 4,2190 11,4330	 - - -	земельна ділянка не оформлялася
10	Парк на Орлових ставках 1 черга 2 черга (на землях Михайлівської селищної ради) Всього	 11,5496 50,5525 62,1021	 - -	земельна ділянка не оформлялася
Всього		87,2968		

БУДІВНИЦТВО

В північній частині міста збільшити територію існуючих лісових масивів навколо селищ Адміністративне та Брикетне. Додатково посадити 40 гектарів лісу на північ від відвалу шлаків металургійного комбінату на вулиці Північній на вільній території між лісовим урочищем та балкою Калинова.

Зона зелених насаджень як існуючих, так і проєктованих – практично об'єднує всі функціональні зони міста. Вона формується з існуючих зелених масивів навколо Лікарняного, Шкільного, Орлових ставків, територій, які в межах міста передбачено перетворити в лугопарки, парків, бульварів, озелених балок. Озеленення санітарно-захисних зон, організацію зелених проходів вздовж вулиць, які разом з великими озеленими просторами парків, лісу, лугопарків створюють єдину систему, своєрідний екологічний каркас міста.

Основні зелені масиви планується розмістити вздовж Орлових ставків та в північній частині міста.

З урахуванням орієнтовного рівня озеленення існуючих парків та скверів, 80 %

площа озелених територій загального користування становить 95,0 га.

На одного жителя міста припадає 8,6 м² озелених територій, що значно нижче нормативних показників.

Розрахунок необхідної площі озелених територій загального користування виконаний для населення міста на перспективу згідно з нормативами ДБН 360-92**. Розрахунок виконаний для перспективного населення міста в існуючих та перспективних межах на розрахунковий та на містобудівний прогноз і наведений нижче в таблиці 2.

Враховуючи існуючі озеленені території загального користування – 95,0 га, необхідна організація нових озелених територій загального користування:

- на розрахунковий період – 162 га;
- на містобудівний прогноз – 166 га.

Нижче в таблиці 3 наведений перелік парків та скверів, які передбачається створити на території міста на протязі періоду реалізації генерального плану.

Таблиця 2 – Розрахунок озелених територій загального користування

Озеленені території загального користування	Площа озелених територій відповідно до нормативів ДБН 360-92**	Необхідно озелених територій загального користування для перспективного населення міста (га)
На розрахунковий період		
Загальноміські	13,8*	170,0
Житлових районів	7,0	86,0
Всього	20,8	256,0
На містобудівний прогноз		
Загальноміські	13,8*	173,0
Житлових районів	7,0	88,0
Всього	20,8	261,0

* Згідно примітки 1 таблиці 5.1. ДБН 360-92** норматив збільшений на 15 %.

БУДІВНИЦТВО

Таблиця 3 – Перелік парків скверів, інших зелених насаджень загального користування (нове будівництво)

№ з/п	Місцезнаходження	Територія, га	Прийнятий озеленення %	Площа озелених територій, га
В існуючих межах				
1	Парк біля Орлових ставків	98,2	70	69,0
2	Парк біля ринку	7,5	80	6,0
3	Вздовж каскаду озер балка «Довжик»	35,0	80	28,0
4	Сквер в сел. Брикетний	6,2	80	5,0
5	Сквер в сел. Адміністративний	2,9	80	2,0
Всього		149,6		110,0
Поза існуючими межами (передбачається включити в перспективну межу міста)				
1	Парк біля Орлових ставків	64,8	70	45,0
2	Парк біля нового залізничного вокзалу	30,0	80	24,0
3	Парк житлового району біля ділянки житлового будівництва № 8	6,5	80	5,0
4	Парк житлового району біля ділянки житлового будівництва № 6	23,8	80	19,0
5	Парк житлового району біля ділянки житлового будівництва № 6 (за рахунок лісопарку)	9,8	80	8,0
Всього		134,9		101
Всього по місту		284,5		211,0

Таким чином, згідно рішень генерального плану, територія парків, скверів, бульварів загального користування на території міста буде становити близько 368 га, в тому числі озеленені території загального користування – 278 га.

З розрахунку на 1 жителя на перспективу озеленені території загального користування складуть 22,2 м² (проти 20,8 га за нормативом).

Висновки. За результатами проведеної роботи можливо зробити наступні висновки.

Визначена фактична площа зелених насаджень загального користування в скверах, парках, бульварах, лісах в межах території міста, що становить 602,6 га лісів та 95,0 га парків, скверів, бульварів.

Визначена фактична площа зелених насаджень обмеженого користування і спеціального призначення на територіях дошкільних і шкільних навчальних закладів, вищих навчальних закладів, лікувальних закладів, цвинтарів.

На території шкіл зелені насадження займають 10,0680 га – 31,1 % від території. В середньому площа земельної ділянки на

БУДІВНИЦТВО

одну школу становить 1,9038 га, зелених насаджень 0,5922 га.

На території позашкільних установ зелені насадження займають 3,3047 га – 35,4 % від території. В середньому площа земельної ділянки на одну позашкільну установу становить 1,0376 га, зелених насаджень 0,3672 га.

На території дошкільних навчальних закладів зелені насадження займають 5,9639 га – 32,0 % від території. В середньому площа земельної ділянки на один дошкільний навчальний заклад становить 0,7159 га, зелені насадження 0,2294 га.

На території вищих навчальних закладів зелені насадження займають 7,6991 га – 34,0 % від території.

На території лікувальних закладів зелені насадження займають 18,6160 га – 59,1% від території.

На території цвинтарів 101,1695 зелені насадження займають 18,2075 га – 18,0% від території.

Визначені площі зелених насаджень для школи, дошкільного навчального закладу, позашкільного навчального закладу вважаємо за можливе використовувати під час розрахунків балансу території для міст чисельністю 100 - 150 тисяч мешканців.

Для вулиць міста визначена середня площа зелених насаджень на 1 км довжини вулиці що становить 0,9799 га зелених насаджень загального користування та спеціального призначення.

Визначений фактичний породний склад дерев та чагарників, що ростуть на вулицях міста та на території типового для міста мікрорайону. В місті зареєстровано 44 різновиди дерев та 20 різновидів чагарників. Породний склад дерев та чагарників, які використовують для озеленення, бажано розширити за рахунок порід, що добре себе почувають в умовах міста.

Для визначення порід дерев та чагарників, які на території міста розмножуються без допомоги людини, були визначені три майданчика, на яких не велася діяльність. У 2016 році на цих майданчиках було про-

ведено обстеження зелених насаджень, які там вирости.

Це такі майданчики:

1-й на проспекті Металургів, 6б площею 0,1632 га. На цій території в 2006 році було розпочато будівництво торговельного центру. Територія була огорожена парканом. На майданчику були закладені фундаменти торговельного центру у вигляді фундаментної плити з доменного шлаку товщиною 20 см.

2-й на вулиці Ленінградській, 49. На цій території знаходилася військова частина, яку було розформовано у 1996 році. Частина території використовується, а західна частина території площею приблизно 1,0 га не використовується. На території залишилися руїни цегляної будівлі, боксів для техніки та асфальтобетонні проїзди.

3-й на вулиці Горького між територією Алчевського міського ринку та вулицею Набережна. Площа ділянки приблизно 2,7 га. Територія використовувалась для складування будівельного сміття та ґрунту від риття котлованів під час будівництва. Товщина насипаного шару ґрунту 2,5-3,0 метри. В східній частині майданчика роботи по складуванню ґрунту не ведуться біля 20 років. В східній частині майданчика такі роботи не ведуться близько 5 років.

На майданчику 1 виявлені:

Бузина чорна (*Sambucus nigra*) 1 - 0,7 %;

В'яз мілколистий пір'їсто – гіллястий (*Ulmus parvifolia* Jaco) 69 – 47,3 %;

Клен гостролистий (канадській) (*Acer platanoides*) 3 – 2 %;

Клен ясенелистий (*Acer negundo*) 56–38,4 %;

Робінія (біла акація) (*Robinia pseudoacacia* L) 2–1,4 %;

Тополя пірамідальна (*Populus nigra* L) 11–7,5 %;

Шипшина колюча (*Rosa spinosissima*) 1–0,7 %;

Ясень звичайний (*Fraxinus excelsior*) 3–2 %.

Всього 146 рослин.

На майданчику 2 виявлені:

БУДІВНИЦТВО

Бузина чорна (<i>Sambucus nigra</i>) 2–0,3 %;	Всього 560 рослин.
В'яз мілколистий пір'їсто-гіллястий (<i>Ulmus parvifolia</i> Jaco) 108–19,3 %;	На майданчику 3 виявлені:
Клен гостролистий (канадській) (<i>Acer platanoides</i>) 27–4,8 %;	В'яз мілколистий пір'їсто-гіллястий (<i>Ulmus parvifolia</i> Jaco) 30–5,1 %;
Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i>) 356–63,6 %;	Клен ясенелистий (<i>Acer negundo</i>) 396–66,8 %;
Робінія (біла акація) (<i>Robinia pseudoacacia</i> L) 12–2,1 %;	Робінія (біла акація) (<i>Robinia pseudoacacia</i> L) 148–25,0 %;
Тополя чорна (<i>Populus nigra</i>) 11–2,0 %;	Яблуня домашня (<i>Malus domestica</i>) 1–0,2 %;
Шипшина колюча (<i>Rosa spinosissima</i>) 1–0,2 %;	Ясень звичайний (<i>Fraxinus excelsior</i>) 18–3,0 %.
Ясень звичайний (<i>Fraxinus excelsior</i>) 43–7,7 %.	Всього 593 рослини.

Бібліографічний список

1. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень [Текст]. – К: Мінрегіонбуд України. – (Державні будівельні норми України). Зміна №5: ДБН 360-92**. – Чинний від 2014-01-01. – К., 2002. – 6 с. : табл.

2. Подлевський О. Е. Звіт про кафедральну науково-дослідну роботу. Аналіз кількісного та якісного стану зелених насаджень на території житлової забудови міста Алчевська Луганської області / О. Е. Подлевський, В. М. Соколенко. – Лисичанськ: ДонДТУ, 2015. – 63 с.

*Рекомендована до друку д.т.н., проф. ДонДТУ Антощенком М. І.,
к.т.н. СХУ ім. В. Даля Єлісєєвим П. Й.*

Стаття надійшла до редакції 24.10.2016

к.т.н. Соколенко В. М., Подлевський О. Э. (ДонДТУ, г. Лисичанськ, Україна)

**К ВОПРОСУ РАЗВИТИЯ КОЛИЧЕСТВЕННОГО И КАЧЕСТВЕННОГО СОСТОЯНИЯ
ЗЕЛЕННЫХ НАСАЖДЕНИЙ НА ТЕРРИТОРИИ ЖИЛОЙ ЗАСТРОЙКИ ГОРОДА
АЛЧЕВСКА ЛУГАНСКОЙ ОБЛАСТИ**

Рассмотрена градостроительная политика в области размещения зеленых насаждений на примере города Алчевска, приведен перспективный план озеленения города.

Ключевые слова: генеральный план, зеленые насаждения, парк, сквер.

PhD (Engineering) Sokolenko V. M., Podlevskiy O. E. (DonSTU, Lisichansk, Ukraine)

**THE DEVELOPMENT OF QUANTITATIVE AND QUALITATIVE CONDITION OF GREEN
SPACES IN THE RESIDENTIAL AREA OF THE CITY ALCHEVSK, LUHANSK REGION**

The town-planning policy in the area of green plantation example of the city of Alchevsk, the perspective plan of greening the city is given.

Keywords: master plan, green spaces, park, square.